

NAMAZLARI DOSDOĞRU KILABİLMEK*

Yüce Allah, insanı boş yere yaratmadığı gibi¹ başıboş da bırakmamış,² onu "ibadet" ile sorumlu tutmuştur:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ "Ben cinleri ve insanları ancak bana "ibadet" etsinler diye yarattım" anlamındaki ayet, bu gerçeği ifade etmektedir.³

İnsanın yaratılış gayesi olan "ibadet" görevini yerine getirebilmesi için, îman edip Allah'ın emir ve yasaklarına uyması, isyan etmemesi ve salih ameller işlemesi gerekir.

Kişinin imandan sonra, en başta gelen "ibadet" görevi "namaz"dır.

Yüce Allah, ilk insan ve ilk peygamber Âdem (a.s.)'den itibaren bütün insanları "namaz" ibadeti ile sorumlu tutmuş ve bütün peygamberler, kavimlerine "namaz" kılmalarını emretmiştir.⁴

Yüce Rabbimiz ve sevgili Peygamberimiz "namaz" üzerinde ısrarla durmuş, namazlarını kılanlara mükâfat, kılmayanlara ise ceza olduğunu bildirerek, beş vakit namazın kılınmasını ısrarla teşvik etmiş ve terkinden sakındırmışlardır. Vaazımızı,

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوَسْطَى وَفُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ

"Namazlara ve orta namaza devam edin. Gönülden bağlılık ve saygı ile Allah'ın huzuruna durun, namaza ihlâsla devam edin" anlamındaki, Bakara suresinin 238. ayeti çerçevesinde yapacağız.

Yüce Allah حَافِظُوا emri ile namazları sürekli kılmamızı istemektedir.

Namaz Kur'ân'da "salât" kelimesi ile ifade edilmektedir. "Salât" kelimesinin sözlükte iki anlamı vardır:

1. Dua. Kur'ân'da bu anlamda kullanılmıştır.⁵
2. Uylukların başındaki iki tümsek kemiği hareket ettirmek.

Din ıstılahında ise namaz, "Peygamberimizin uyguladığı şekilde yapılan bir kalp, dil ve beden hareketidir."⁶

Yüce Allah, bütün Müslümanlara beş vakit namazın şartlarına uyularak, saygı, ihlas ve samimiyetle ara verilmeden vaktinde kılınmasını emretmektedir.

"*Namazları koruyun, namazlara devam edin*" emri beş vakit namazın farz oluşunu; "gönülden bağlılık ve saygı ile Allah'ın huzuruna durun" emri ise, namazın Allah için kılınmaya devam edilmesini, namazın kemali edeple kılınmasını ifade etmektedir.

* Doç. Dr. İsmail Karagöz, Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi.

¹ Mü'minûn, 23/115.

² Kıyâme, 75/36.

³ Zâriyât, 51/56.

⁴ Bakara, 2/83; Mâide, 5/12. Yunus, 10/87; Hûd, 11/87; İbrahim, 37/40; Meryem, 19/31, 35; Tâhâ, 20/14,132. Enbiya, 21/73.

⁵ Enfâl, 8/35; Tevbe, 9/91, 103; İsrâ, 17/110; 24/Nûr, 41, Ahzâb, 33/43, 56.

⁶ Hamdı Yazır, *Hak Dini Kur'ân Dili*, I, 190-191, Eser Neşriyat, İstanbul, 1971.

GÜNDE BEŞ VAKİT NAMAZ KILMAK HER MÜSLÜMANA FARZDIR

Günde beş vakit namaz kılınması ayet ve hadislerle sabittir. Vaazımıza konu edindiğimiz ayet de namazın günde beş vakit olduğuna delalet etmektedir.⁷

Ayette "namazlara" ve "orta namaza" devam edilmesi emredilmiştir. Orta namazdan maksat ikinci namazdır. Çünkü Ahzâb savaşı günü Peygamberimiz (s.a.s.), müşriklere şöyle beddua etmiştir:

شَغَلُونَا عَنِ الصَّلَاةِ الْوَسْطَى صَلَاةِ الْعَصْرِ مَلَأَ اللَّهُ أَحْوَابَهُمْ وَقُبُورَهُمْ نَارًا

"Bizi orta (*faziletli*) namazdan (*yani*) ikinci namazından alıkoydular. Allah, onların evlerini ve kabirlerini ateşle doldursun."⁸

Peygamberimiz (s.a.s.) vaktinde kılamadığı bu ikinci namazını, akşam ile yatsı arasında kaza etmiştir.

Bir başka hadiste ise Peygamberimiz (s.a.s.), صَلَاةِ الْوَسْطَى صَلَاةِ الْعَصْرِ "Orta namaz, ikinci namazdır" demiştir.⁹

Kur'ân'da ısrarla "namaz" kılınması emredilmiş¹⁰ ve "namazın müminlere vakitli olarak farz kılındığı" bildirilmiştir.¹¹

Namaz Kur'ân'da muttakîlerin, hakîki müminlerin,¹² Firdevs cennetinin varisleri olan kurtuluşta ermiş müminlerin,¹³ temiz yürekli mütevazı müminlerin,¹⁴ Muhsinlerin,¹⁵ sadıkların, iyi, salih¹⁶ ve akıllı¹⁷ insanların niteliği ve özelliği olarak zikredilmiştir.

Müminlerin, Peygamber (s.a.s.)'in öğrettiği ve bize kadar tevatüren gelen şekliyle günde beş vakit namazı kılmaları bir vecibedir. "Namazlara devam edin" buyuran yüce Allah, Firdevs cennetinin varisleri olan müminlerin, namazlarında saygılı (*huşu*) olduklarını, namazlarını (*vakti vaktine kılarak*) koruduklarını ve namazlarına (*ara vermeden*) devam ettiklerini bildirmiştir.¹⁸

NAMAZ HER HÂL VE ŞARTTA KILINMALIDIR

Hiçbir şey; iş, ticaret, görev, meşgale ve mazeret mümini namazdan alıkoyamaz.¹⁹ Bu görevin yerine getirilmesi için dinimiz her türlü kolaylığı sağlamıştır:

- Su bulamayanlar, teyemmüm ederek,²⁰
- Bir tehlikeden korkanlar yaya veya binit üzerinde,²¹
- Yolcular, dört rekâtlı farzları ikişer rekât olarak,²²

⁷ Serahsî, Şemsü'l-Eimme, *el-Mebsût*, I, 141, Mısır, 1324.

⁸ Müslim, Mesâcid, 206, I, 437.

⁹ Tirmizî, Salât, 133, I, 340. Mevâkît, 19, Tefsir, Sure 2, 30-33; Ahmed, I, 153.

¹⁰ Bakara, 2/43, 83, 110.

¹¹ Nisa, 4/103.

¹² Al-i İmrân, 3/133; Enfâl, 8/3-4.

¹³ Müminûn, 23/1-2, 9-11; Me'âric, 70/22-23, 34-35.

¹⁴ Hac, 22/35-36.

¹⁵ Lokman, 31/3-4.

¹⁶ Bakara, 2/177.

¹⁷ Ra'd, 13/19-22.

¹⁸ Mü'minûn, 23/1-2, 9-11; Me'âric, 70/22-23,34-35.

¹⁹ Nur, 24/38.

²⁰ Mâide, 5/6.

²¹ Bakara, 2/239.

- Zaruret ve ihtiyaç halinde öğle ile ikindi, akşam ile yatsı namazlarını öğle veya ikindi, akşam veya yatsı vaktin de birleştirerek,²³

- Savaş halinde olanlar, nasıl güçleri yetiyorsa o şekilde,²⁴

- Korku halinde olanlar, yürüyerek veya binit üzerinde,²⁵

- Ayakta durmaya güçleri yetmeyen hasta ve özürllüler oturarak, buna da güçleri yetmeyenler, yatarak namazlarını kılabilirler.²⁶

Kadınların özel halleri, akıllı olmamak, bayılmak ve unutmak hariç namaz kılmamanın hiç bir mazereti yoktur.

İman kalbine yerleşmiş ve gerçek mümin niteliğini kazanmış bir Müslüman'a, namaz kılmak ağır ve zor gelmez.²⁷

Mümin, namazlarına müdavimdir.²⁸ Namazlarını zevkle ve isteyerek kılar. Yüce Allah, Kur'ân'da, namazı üşene üşene kılmayı²⁹ ve terk etmeyi münafık³⁰ ve kâfirlerin niteliği olarak zikretmiştir.³¹

NAMAZIN MÜKÂFATI

Yüce Allah, namaz kılanlara;

Merhamet,³²

Bağış ve tükenmez rızık,³³

Cennet,³⁴

Büyük mükâfat,³⁵

-İlahî rızayı³⁶ vaat etmiş, namaz kılan müminlerin müjdelenmesini istemiştir.³⁷ Çünkü namaz, müminin hayatına çeki düzen verir; onu her türü çirkinliklerden, haram ve yasakları işlemekten men eder.³⁸

Kur'ân'da; namazlarını huşu ile eda eden³⁹ ve "musallî" olmanın gerektirdiği inanç, söz, fiil ve davranış içerisinde olan ve namazı hayatına hâkim kılan müminlerin doğru yolu bulmuş ve kurtuluşa ermiş⁴⁰ kimseler oldukları ifade edilmiştir.

İman, namaz ve diğer ibadetler, kul ile Allah arasında manevi bir ticarettir. Bu ticareti ya-

---

²² Müslim, Salâtü'l-müsâfirîn, 4, 1, 478. Ebu Dâvûd, Salat, 27, II, 7.

²³ Müslim, Salâtü'l-müsâfirîn, 52, I, 490; Buharî, Taksîrû's-salâti, 13, 11, 39.

²⁴ Nisa, 4/102.

²⁵ Bakara, 2/239.

²⁶ Al-i İmran, 3/191.

²⁷ Bakara, 2/45.

²⁸ Me'âric, 70/22-23.

²⁹ Nisa, 4/142.

³⁰ Tevbe, 9/54.

³¹ Müddessir, 74/44.

³² Tevbe, 9-/71; Nûr, 56.

³³ Enfal, 8/3-4.

³⁴ Ra'd, 13/19, 23; Müminûn, 22/1-2, 9-11.

³⁵ Nisa, 4/162.

³⁶ Tevbe, 9/72.

³⁷ Hac, 22/34-35; Neml, 27/2-3.

³⁸ Ankebût, 29/49.

³⁹ Müminûn, 23/2.

⁴⁰ Lokman, 31/4-5.

panlar, asla zarar etmezler.⁴¹

İman edip salih ameller işleyen, beş vakit namazı dosdoğru kılıp servetinin zekâtını verenlerin mükâfatları Allah katındadır. Onlara korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir.⁴²

Peygamberimiz Veda Hutbesinde;

اتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ وَصَلُّوا خَمْسَكُمْ وَصُومُوا شَهْرَكُمْ وَأَدُّوا زَكَاةَ أَمْوَالِكُمْ وَأَطِيعُوا مَا أَمَرَكُمْ تَدْخُلُوا جَنَّةَ رَبِّكُمْ.

"Rabbiniz Allah'a karşı gelmekten sakınınız. Beş vakit namazınızı kılınız. Ramazan orucunuzu tutunuz. Malınızın zekâtını veriniz. Sizden olan idarecilerinize itaat edin. Rabbinizin cennetine girersiniz" müjdesini vermiştir.⁴³

İnsan, "beşer" olması hasebiyle hatasız ve kusursuz olmaz. Günlük hayatında farkına varmadan madden ve manen, bedenen ve ruhen kirlenir. Şirk (*Allah'a ortak koşmak*), küfür (*Allah'ı ve ayetlerini inkâr etmek*), nifak (*ikiyüzlülük*) gibi inançla ilgili veya içki, kumar, zina, hırsızlık, adam öldürme, yalan söyleme, hile yapma, rüşvet, gıybet ve iftira etme gibi amel ile ilgili olup tövbe etmeyi gerektiren büyük günahlar hariç "namaz", kusurların ve hataların bağışlanmasına vesile olur.⁴⁴

Peygamberimiz (s.a.s.),

الصَّلَاةُ الْخَمْسُ وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ مَا لَمْ تُغَشَّ الْكَبَائِرُ

"Beş vakit namaz ve Cuma namazı, diğer Cuma namazına kadar büyük günahlardan kaçınıldığı takdirde, aralarında işlenen günahlara kefarettir" buyurmuştur.⁴⁵

NAMAZIN KAZANDIRDIKLARI

İslam'ın beş temel esasından biri olan⁴⁶ beş vakit namazı kılmanın hayatta en az beş kazancı vardır:

a) Allah ve Peygambere itaat etmiş ve en faziletli ibadeti îfa etmiş olur.

Namaz; ilk defa *farz* kılınan, âhirette ilk sırada hesabı sorulacak olan ibadettir.⁴⁷ Çünkü namaz, dinin direği⁴⁸ ve imanın alameti⁴⁹ ve *amellerin* en faziletlisi ve Allah'a en sevimli olanıdır:

“Amellerin Allah'a en sevimli olanı hangisidir?” sorusuna Peygamberimiz (s.a.s.),

“الصَّلَاةُ لَوْفَتِهَا” “Vaktinde kılınan namazdır.”⁵⁰

“Hangisi daha faziletlidir?” Sorusuna ise yine

⁴¹ Fâtır, 35/29-30.

⁴² Bakara, 2/277.

⁴³ Tirmizî, Ebvâbü's-Salâti, 434, No: 616, II, 516; Ahmed, V, 251.

⁴⁴ Hûd, 11/114.

⁴⁵ Müslim, Ta-hâre, 14, -15, (I, 209; Ahmed, II, 229.

⁴⁶ Müslim, İman, 1, 5, 7, 8, 19 I, 7, 39, 40, 41, 45.

⁴⁷ Nesâî, Salât, 9, I, 231-233.

⁴⁸ Aclûnî, *Keşfü'l-Hafâ*, II, 39-40.

⁴⁹ Aclûnî, II, 40.

⁵⁰ Buharî, Mevâkît, 5. I, 134.

الصَّلَاةُ لَوْفَتِهَا “Vaktinde kılınan namazdır” cevabını vermiştir.⁵¹

رَأْسُ الْأَمْرِ الْإِسْلَامُ وَعَمُودُهُ الصَّلَاةُ وَدَرْزَةُ سَنَامِهِ الْجِهَادُ

“İşin başı İslam, direkleri namaz, en yüksek noktası ise cihattır”⁵² buyuran Peygamberimiz (s.a.s.), beş vakit namazını kılan kimseye Allah’ın “cennet” vaat ettiğini, kılmayan kimseye ise bir vaadinin bulunmadığını bildirmiştir:

b) Allah’ı anmış olur

İbadetlerden maksat Allah’ı anmaktır. Allah’ı anmanın en güzel yollarından biri Kur’ân-ı Kerim okumak ve namaz kılmaktır. Yüce Allah,

أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي "Beni anmak için namaz kıl" buyurmuştur.⁵³ Namaz kılan kimse hem Kur’ân okumuş, hem Allah’ı tekbir, tespih ve dua ile anmış olur. Her türlü zikir namazda toplanmıştır.

c) Maddî ve manevî kirlere temizlenir

Peygamberimiz (a.s.), beş vakit namazını kılan kimseyi günde beş defa bir nehirde yıkanan kimseye benzetmiştir:

أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ نَهْرًا بِيَابِ أَحَدِكُمْ يَغْتَسِلُ فِيهِ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسًا مَا تَقُولُ ذَلِكَ يَبْقَى مِنْ دَرَنِهِ

“Ne dersiniz? Birinizin kapısının önünde bir ırmak olsa ve burada günde beş defa yıkansa bu kimsede hiç kir kalır mı? (Sahabenin);

قَالُوا لَا يَبْقَى مِنْ دَرَنِهِ شَيْئًا ‘Hayır hiç bir kir kalmaz’ diye cevap vermeleri üzerine

قَالَ فَذَلِكَ مَثَلُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ يَمْحُوا اللَّهُ بِهِ الْأَخْطَايَا

“İşte beş vakit namaz da böyledir. Allah, bu sebeple günahları temizler, yok eder.”⁵⁴ buyurmuştur.

Günde beş vakit namazını kılan manevî kirlere temizlendiği gibi dış çevre ile sürekli temas halinde olan organlar günde beş defa yıkandığı için kirlere ve bulaşıcı mikroplardan temizlenmiş olur.

Vücut, elbise ve namaz kılınacak yeri temizlemek namazın şartı olduğu için namaz, kişiyi temiz olmaya mecbur eder.

d) Vakitlerini düzene koyar

Her namaz vaktinde kılınacağı için, kişinin hayatını düzen ve tertibe koyar

e) Günahlardan ve kötülüklerden korunur.

Namaz insanın fikir, kalp, ruh ve niyet temizliğini temin eder, kötülüklerden uzak kalmasını temin eder. Her türlü haramlardan, çirkin söz, fiil ve davranışlardan uzak kalmasını sağlar.

أَتْلُ مَا أَوْحَى إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ

⁵¹ Buhârî, Mevâkîtu’s-Salat, 5. I, 134; Müslim, İman, 137. I, 89.

⁵² Tirmizî, İman 8.

⁵³ Taha, 20/14.

⁵⁴ Buhârî, Mevâkîtu’s-Salât, 6. I, 134.

“(Ey Peygamberim!) Sana vahyedilen kitabı oku ve namazı doğru kıl. Çünkü namaz, hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar. Allah’ı anmak elbette (*ibadetlerin*) en büyüğüdür. Allah yaptıklarınızı bilir”⁵⁵ anlamındaki ayet bunun açık delilidir.

f) Beş vakit namazını kılan kimse, kibir ve gururdan kurtulur. Alnının secde koyan insan, kul ve yaratılmış olduğunun farkına varır, dinin haram kıldığı kibir ve gururu terk eder. İnsan haklarına saygılı olur. Allah rızası için iş yapmaya alışır.

g) İlâhî murakabe altında olduğunun farkında olur.

Peygamberimiz (a.s.),

يَتَعَابُونَ فِيكُمْ مَلَائِكَةٌ بِاللَّيْلِ وَمَلَائِكَةٌ بِالنَّهَارِ وَيَجْتَمِعُونَ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ وَالْعَصْرِ ثُمَّ يُعْرَجُ الَّذِينَ بَاتُوا فِيكُمْ فَيَسْتَلْهُمُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِهِمْ
كَيْفَ تَرَكْتُمْ عِبَادِي فَيَقُولُونَ تَرَكْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ وَأَتَيْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ

“Gece ve gündüz melekleri sizi takip ederler. Sabah ve ikindi namazlarında toplanırlar. Sonra sizinle geceleyen melekler, ilâhî huzura çıkarlar. Rab’leri onlara, “-onları en iyi bir şekilde bildiği halde- kullarımı nasıl terk ettiniz?” diye sorar. Melekler, “onları namaz kılarken terk ettik ve namaz kılarken bulduk” cevabını verirler” demiştir.⁵⁶

h) Kusurlarının bağışlanmasına vesile olur.

Namaz müminlerin kusurlarına kefarete ve Allah’ın mağfiretine vesile olur. Peygamberimiz (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

الْصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ مُكَفِّرَاتٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ إِذَا اجْتَنَبَ الْكَبَائِرَ

“Beş vakit namaz ve Cuma namazı diğer Cuma namazına kadar büyük günahlardan kaçınıldığı takdirde aralarında işlenen küçük günahlara kefarettir.”⁵⁷

خَمْسُ صَلَوَاتٍ افْتَرَضَهُنَّ اللَّهُ مِنْ أَحْسَنِ ضَمَائِعٍ وَصَلَاةً لَوْ فُتِنَ وَأَتَمُّ رُكُوعُهُنَّ وَخُشُوعُهُنَّ كَانَ لَهُ عَلَى اللَّهِ عَهْدٌ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ وَمَنْ لَمْ
يَفْعَلْ فَلَيْسَ لَهُ عَلَى اللَّهِ عَهْدٌ إِنْ شَاءَ غَفَرَ وَإِنْ شَاءَ عَذَّبَهُ

“Allah, beş vakit namazı (*kullarına*) farz kılmıştır. Kim abdesti güzelce alır, beş vakit namazı vaktinde kılar, rükûunu, secdesini ve huşuunu tam yaparsa bu kimseye Allah’ın onu bağışlayacağı (*ve cennete koyacağına*) dair ahdi (*sözü*) vardır. Namazlarını kılmayan kimseye ise Allah’ın bir sözü yoktur. Dilerse onu bağışlar (*ve cennetine koyar*), dilerse ona azap eder.”⁵⁸

Müslüman, günde beş vakit namazını mutlaka kılar.

NAMAZI KILMAMANIN HÜKMÜ

Beş vakit namaz kılmamak Allah’a isyan etmektir, büyük günahdır. Yüce Allah Kur’ân’da, namazlarını kılmayan kimselerin cezasını çekeceklerini bildirmektedir:

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ عَذَابًا

⁵⁵ Ankebut: 29/45.

⁵⁶ Buhârî, Mevâkîf, 16. I, 139.

⁵⁷ Müslim, Taharet, 16. I, 209; Ahmed, II, 229.

⁵⁸ Ebu Dâvûd, Salat, 9. I, 295-296.

“Onlardan (*peygamber ve salih kimselerden*) sonra yerlerine öyle bir nesil geldi ki namazı zayı ettiler ve şehvetlerine uydular. Bunlar, cehenneme atılacaklardır.”⁵⁹

Bu ayet; namazlarını kılmayanların cehennemde cezalarını çekeceklerini bildirmektedir. Çünkü dinin direği ve müminin miracı olan namazı kılmayan bir insan diğer dinî görevlerinde de gevşektir, günah bataklığına dalmış ve böylece nefesine zulmetmiştir demektir.

İbn Abbas (ö.62/687) ve İbn Mes'ûd (ö.32/652), ayette geçen “ğayyâ” kelimesinin cehennemde bir vadinin ismi olduğunu söylemiştir.⁶⁰

Bu ayet; nefesine, şehvetlerine, iş, güç ve dünya meşgalesine, oyun ve eğlenceye dalıp namazlarını kılmayanların cehennemde cezalarını çekeceklerini bildirmektedir. Çünkü dinin direği ve müminin miracı olan namazı kılmayan bir insan diğer dinî görevlerinde de gevşektir, günah bataklığına dalmış ve böylece nefesine zulmetmiştir demektir.

Namazı kılmayan kimse, namazın farz oluşuna inanmadığı ve namazı önemsemediği veya tembelliği ve ihmalkârlığı ya da unuttuğu için kılmamıştır.

Farz oluşuna inanmadığı ve önemsemediği için namazı kılmayan kimse mümin olamaz çünkü bu kimse Allah'ın kesin emrine inanmamaktadır. Farz oluşuna ve önemine inandığı halde tembelliği, ihmalkârlığı ve meşguliyeti sebebiyle şer'î bir özrü olmadan namazını kılmayan kimse büyük günaha girmiştir. Bir kısmını aşağıda zikrettiğimiz hadislerin ifade ettiği asıl mana da budur:

مَنْ تَرَكَ صَلَاةَ الْعَصْرِ فَقَدْ حَيَّطَ عَمَلَهُ

“Kim ikindi namazını terk ederse ameli boşa gider.”⁶¹

لَا تَتْرُكُوا الصَّلَاةَ مُتَعَمِّدًا فَإِنَّهُ مَنْ تَرَكَ الصَّلَاةَ مُتَعَمِّدًا فَقَدْ بَرِثَ ذِمَّةَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ

“Namazı kasten terk etmeyin. Kim kasten namazı terk ederse, Allah'ın ve Resulünün zimmetinden beri olur.”⁶²

Peygamberimiz (s.a.s.), bir gün namazdan söz etmiş ve şöyle demiştir:”

مَنْ حَافِظَ عَلَيْهَا كَانَتْ لَهُ نُورًا وَبُرْهَانًا وَنَجَاةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ لَمْ يُحَافِظْ عَلَيْهَا لَمْ يَكُنْ لَهُ نُورًا وَلَا بُرْهَانًا وَلَا نَجَاةٌ وَكَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ

قَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَأَبِي إِبْنِ حَلْفٍ

“Kim namazına devam ederse bu namaz kıyamet gününde onun için (karanlığa karşı) nur, (*doğruluğuna*) delil ve (*azaptan*) kurtuluş olur. Kim namazına devam etmezse onun nuru, delili ve kurtuluşu olmaz. O kimse kıyamet gününde Karun, Firavun, Haman ve Übey İbn Halef ile beraber olur.”⁶³

Bu ve benzeri hadislerin zahiri, kasten namazı terk etmenin insanı küfre götürdüğünü ifade ediyor gibi anlaşılıyorsa da İslam âlimleri, ancak namazın farz oluşunu inkâr ederek terk etmenin insanı küfre götüreceğini, bu ve benzeri hadislerin müminleri namazı terk etmekten sakın-

⁵⁹ Meryem, 19/59.

⁶⁰ **Nesefî**, Ebû'l-Berakât, Abdullah b. Ahmed, *Medâriku't-Tenzil ve Hakâiku't-Te'vil*, IV, 168. (*Mecmûatün Mine't-Tefâsîr*) Çağrı yay. İst. 1971. **Kurtubî**, Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed, *el-Câmi' Li Ahkâmi'l-Kur'an*, XI, 125, Kahire, 1935.

⁶¹ Buhârî, *Mevâkîtü's-Salâti*, 15. I, 138.

⁶² Ahmed, VI, 421.

⁶³ Ahmed, II, 169.

dırmayı amaçladığını beyan etmişlerdir.⁶⁴ İmam Malik (ö.179/795) Ebû Hanîfe (ö.150/767) ve İmam Şâfî (ö.204/819) bu görüştedir.

Bir müminin namazını kılmaması düşünülemez. Namazı kılmayan kimse, namazın farz oluşuna inanmadığı veya namazı önemsemediği veya tembelliği ve ihmalkârlığı ya da unuttuğu için kılmamıştır. Namazını vaktinde kılmayı unutan kimse, hatırlayınca hemen namazını kılar. Unutmasından dolayı bir vebal yoktur.⁶⁵ Farz oluşuna inanmadığı ve önemsemediği için namazı kılmayan kimse mümin değildir. Çünkü Allah'ın kesin emrine inanmamaktadır. Farz oluşuna ve önemine inandığı halde tembelliği, ihmalkârlığı ve meşguliyeti sebebiyle şer'î bir özrü olmadan namazını kılmayan kimse büyük günaha girmiştir. Büyük günah işleyen kimsenin inkâr, şirk, nifak ve tekzip (*ayetleri yalanlama*) hariç diğer büyük günahları işleyen kimse kâfir ve münafık olmaz, imandan çıkmaz. Bu kimse tövbe etmeden ölürse işi Allah'a kalır. Allah, dilerse affeder, dilerse suçu nispetinde cezalandırır, sonra imanı sebebiyle cennetine koyar.

Namazlarını kılmayan insanlar, diğer günahlardan da korunamazlar⁶⁶ işlediği günahlar kalbini karartır⁶⁷ ve dinden soğumalarına sebep olabilir. Bu sebeple müminin beş vakit namazını ihlâs ve huşu ile kılması gerekir.

Namazı Huşu İle Kılmak

Fıkıh ve ilmihal kitaplarında namazın kılınıp şekli, farzları, vacipleri, sünnetleri ve adabı detaylarıyla birlikte anlatılmıştır.

Müslümanın Peygamberin öğrettiği şekilde günde beş vakit namazını kılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Allah'ın istediği şekilde maddî⁶⁸ ve manevî⁶⁹ kirlerden arandıktan sonra, *قَوْلٌ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ* “Yüzünüzü Mescid-i Haram yönüne çevir”⁷⁰ ve “O’nu tekbir ile yüceltin” talimatlarına uyarak niyet edip Allah'ü ekber diyerek namaza başlayan, namazda sağa sola iltifat etmeyip sadece secde mahalline bakan, elleri, ayakları ve diğer uzuvlarını saygı ifadesi olarak güzel bir vaziyette tutan, dünya kelamı konuşmadan, vakar ve sükûnet içerisinde, kemal-i edeple; *فَأَقْرَأْ مَا تيسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ* “Kur’ân’dan kolayınıza geleni okuyun.”⁷¹ *يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا* “Ey müminler! Rükû edin, secde edin.”⁷² *فَادْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ* “Bilmediklerinizi size öğrettiği şekilde Allah’ı anın, namazı kılın”⁷³ emirlerine uyup, zihnini dünya işleri ile ilgili kuruntulardan kurtararak tam bir konsantre içerisinde namazlarını Allah için Peygamberin tarif ettiği şekilde kılan mümin *وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ* “Allah için kalkıp divana durun”⁷⁴ emrine uymuş ve *فَالْحَالِحَ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ* “Kurtuluşa

⁶⁴ Celâlüddîn es-Süyûtî, *Sünen-i Nesâî Şerhü*, I, 231-233. Nesâî'nin Sünen'i ile birlikte. Alâüddîn Abidîn el-Hediyetü'l-Alâiyye, s.74. Kahraman Yay. İst. 1984. Seyyid Sabık, *Fıkhu's-Sünne*, I, 90-91 Mısır, tarihsiz

⁶⁵ Buhârî, *Mevâkît*, 37. I, 148. Müslim, *Mesâcid*, 309. I, 471. Ebu Dâvûd, *Salat*, 11. I, 303; Nesâî, *Mavâkît*, 52-54. I, 293, 295-296. İbn Mâce, *Salat*, 10. I, 227.. Ahmed, III,1000.

⁶⁶ Ankebut, 29/43

⁶⁷ Mutaffîfîn, 83/14.

⁶⁸ Tevbe, 9/108.

⁶⁹ Maide, 5/56.

⁷⁰ Bakara, 2/144.

⁷¹ Müzzemmil, 73/20.

⁷² Hac,22/ 77.

⁷³ Bakara, 2/239

⁷⁴ Bakara, 2/238.

eren müminler namazlarında huşu içindedirler”⁷⁵ ayetinde zikredilen niteliğe sahip olmuş olur.

Peygamberimizin tarif ettiği şekilde mümin; güzelce abdestini alıp gönlü, bedeni ve uzuvlarıyla namaza hazırlanmalı, kıyamda dimdik, rükuda dümdüz durmalı, rükudan kalkınca belini tam doğrultmalı ve en az sübhanallah diyecek kadar beklemeli, secde de ellerini ve ayaklarını kibleye çevirmeli, iki secde arasında en az sübhanallah diyecek kadar kalmalı, dua, sure ve ayetleri güzelce ve doğru olarak okunmalı, tadili erkâna, farz, vacip, sünnet ve müstehaplarına riayet ederek kemali edeple acele etmeden, itina ve ihlâs ile beş vakit namazı kılmalıdır.

Namazın Cemaatle Kılınması

Beş vakit namazın cemaatle kılınması tek başına kılınmasından 27 derece daha sevaptır. Peygamberimiz (s.a.s); "صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاةِ الْفَدِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً" "Cemaatle kılınan namaz, ayrı kılınan namazdan yirmiyeydi derece üstündür"⁷⁶ buyurmuştur.

Peygamber Efendimiz hayatı boyunca cemaate imamlık yapmış, vefatına yakın hastalandığı zaman Hz. Ebu Bekir'i cemaate namaz kıldırmak için görevlendirmiş, kendisi de cemaate katılmıştır.

Peygamberimiz birçok hadisinde namazların cemaatle kılınmasını tavsiye etmektedir:

لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي النَّدَاءِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ، ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهْمُوا عَلَيْهِ لَاسْتَهَمُوا وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي التَّهَجِيرِ، لَاسْتَقْبُوا إِلَيْهِ. وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالصُّبْحِ، لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبَوًّا

“İnsanlar camide ilk safın sevabını bilselerdi, ön safta durabilmek için kura çekmekten başka yol bulamazlardı. Namazı ilk vaktinde kılmanın sevabını bilselerdi bunun için yarışlardı. Yatsı namazı ile sabah namazının faziletini bilselerdi, emekleyerek de olsa bu namazları cemaatle kılmaya gelirlerdi.”⁷⁷

مَنْ صَلَّى الْعِشَاءَ فِي جَمَاعَةٍ، فَكَأَنَّمَا قَامَ نِصْفَ اللَّيْلِ وَمَنْ صَلَّى الصُّبْحَ فِي جَمَاعَةٍ، فَكَأَنَّمَا صَلَّى اللَّيْلَ كُلَّهُ

“Kim yatsı namazını cemaatle kılsa, gece yarısına kadar namaz kılmış sevabını alır, sabah namazını da cemaatle kılsa bütün geceyi namaz kılarak geçirmiş gibi sevap alır.”⁷⁸

مَا مِنْ ثَلَاثَةٍ فِي فَرِيَةٍ وَلَا بَدْوٍ لَا تُقَامُ فِيهِمُ الصَّلَاةُ إِلَّا قَدْ اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ. فَعَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ، فَإِنَّمَا يَأْكُلُ الذُّبُّ مِنَ الْغَنَمِ الْقَاصِيَةَ

“Üç kişi bir köyde veya sahrada bulunur ve cemaatle namaz kılınmazsa, şeytan onlara hâkim olur, öyleyse cemaatten ayrılma. Çünkü kurt ancak sürüden ayrılan koyunu kapar.”⁷⁹

Bu hadisler beş vakit namazı cemaatle kılmanın önemine vurgu yapmaktadır. Müslüman, zamanı olduğu ve mazereti bulunmadığı sürece beş vakit namazı cemaatle kılmaya çalışmalıdır.

Sonuç olarak; insanın yaratılış gayesi olan “*ibadet*” görevini yerine getirebilmesi için her şeyden önce iman etmesi, Allah ve Peygamberine itaat etmesi ve özellikle ibadetlerin başı olan beş vakit namazı saygı ve kemali edeple kılması gerekir. Bu Allah’ın kesim emridir. Allah’ın bu emrine uyup namazını kılan O’nun rızası ve cennetini kazanır; uymayan O’na isyan etmiş, büyük günaha girmiş, nefesine zulmetmiş ve kendisini ilahî cezaya maruz bırakmış olur.

⁷⁵ Müminun, 23/2.

⁷⁶ Buharî, Ezan 30, I, 158.

⁷⁷ Buhari, Ezan, 9, I, 152. Müslim, Salat, 129. I, 325.

⁷⁸ Müslim Mesacid, 260, I, 454.

⁷⁹ Ebu Davud, Salât 47. No: 547, I, 371. Nesâî, İmamet 48. II, 106-107.